

پدرا نه
<div><b>نقد منصفانه</b></div> <div><b>و نقدپذیری متواضعانه</b></div>
<span></span> <div>آیت‌الله العظمی‌المرکزى</div>
<div><b>در محیط دانشگاه، نقد منصفانه و متقابلا</b></div>
<div><b>نقدپذیری متواضعانه هر دو لازم است</b></div>
<div><div><div><div><div><span></span><div><div><span><span></span></span></div></div></div><div>در محیط دانشگاه، محیط دانشجویی، نقد منصفانه و متقابلا نقدپذیری متواضعانه هر دو لازم است. جوان، آن هم دانشجوی، در محیط علمی باید ذهنش و زبانش باز باشد، نقد کند، البته منصفانه باشد. نقد را با عیب جویی و با عصبانیت و با پهنه‌گیری نباید اشتباه کرد، اما نقادی باید کرد. در عین حال نقدپذیر هم باید بود. دیگران هم اگر از ما به عنوان دانشجوی، به عنوان تشکل دانشجویی نقد کردند، بپذیریم، یعنی تحمل کنیم، بپذیریم به معنای تحمل کردن است.</div></div></div><div><div><span>✱</span><span> </span><b>در دیدار دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد (۱۳۸۶/۲/۲۵)</b></div></div></div></div>

## اخلاق دانشجویی

## تا جوانی عزم‌ت را راسخ کن



تا قسواى جوانى و نشاط آن باقى است، در مقابل مفاسد اخلاقى، بهتر مى‌توان قيام کرد و خوب تر مى‌توان وظايف انسانى را انجام داد. مگذايد اين قوا از دست برود و روزگار پيرى پيش آيد که موفق شدن در آن حال، مشکل است و بر فرض موفق شدن، زحمت اصلاح، خيلى زياد است. عزم خود را قوی کن و اراده ی خویش را محکم نما که اول شرط سلوک، عزم است و بدون آن راهی را نتوان پیمود و به کمالی نتوان رسید؛ عزم، مغز انسانیت است. **حضرت آیت‌الله شاه‌آبادی (رحمت‌الله علیه)**

محمود سریع‌القلم به سال ۱۳۳۸ قمری در تهران متولد شد.او فارغ التحصیل دکتری روابط بین الملل از دانشگاه کالیفرنیاى جنوبی می‌باشد و قریب به بیست و سه سال است که در دانشگاه‌ها ومؤسسات علمی-پژوهشی تدریس می‌کند. سریع‌القلم، شاگرد جیمس روزنزا از بنیان گذاران مکتب رفتارگرایی در حوزه روابط بین الملل می‌باشد و مانند استاد خوش‌فکر با رهیافتی یوزیتویستی و مادی، مسائل سیاسی را رصد می‌کند. از وی کتاب‌های متعددی منتشر شده است که از جمله می‌توان به کتابهایی چون «فکلانیت و آینده توسعه یافتگی ایران»، «فرهنگ سیاسی ایران» و «اقتدارگرایی ایرانی درعهد قاجار» اشاره کرد. سریع‌القلم یکی از نویسندگان ایرانی ماهنامه مهرنامه و همچنین استاد مؤسسه پرشس به شمار می‌آید.او در غالب آثار خویش درصدد بسط و اشاعه تئوریهایی لیبرالی می‌باشد و تنها راه توسعه ایران را برگرفتن توسعه به سبک و سیاق لیبرالی بر می‌شمارد. این استاد نولیبرال مؤسسه پرشس، میزیمزهای طرد شعار آرمان‌گرایی، حفظ وضع ظالمانه می‌کند: «الف- علاقه به ابعاد اخلاقی و عرفانی دین، ب- توجه به ابعاد زیبایی‌شناسانه زندگی، ج- غیر فلسفی و غیرایدئولوژیک بودن، د- علاقه به نمادهای هنری و فرهنگی ایرانی.» او در جای جای آثار خویش از نظم و نسق لیبرالی حمایت به عمل می‌آورد و موارد زیر را در باب پیشرفت ایران اسلامی تجویز می‌کند:«الف- واپهاند اصل استقلال و برگرفتن اصل تعامل بانظام جهانی، ب- تقویت طبقه متوسط جدید، ج- تربیت نخبگان سیاسی بین الملل‌گرا، د- بهبود رابطه با جهان غرب و همنوایی با قدرتهای بزرگ.» سریع‌القلم با پشتیبانی سران بلند پایه اصلاح طلبان و نیروهای وفادار به آقای هاشمی فرستجانی، توانست موقعیت ممتاز و فائقى را در عرصه دانشگاهی و عمومی کسب نماید و در سالیان اخیر نیز به دفاع طرف مساحبه نشریات زنجیره‌ای بوده است. این استاد نولیبرال مؤسسه پرشس در کتاب «فکلانیت و آینده توسعه یافتگی» که مرکز پژوهش‌های علمی و مطالعات استراتژیک خاورمیانه آن را منتشر نموده است، بر لیبرالیزه کردن اقتصاد تأکید می‌ورزد و تلویحاً جمهوری اسلامی را به دلیل تقلیل با نظم لیبرالی، به اقتدارگرایی متهم می‌کند. او در کتاب «فرهنگ سیاسی ایران» جملات ستایش آمیزی را در باب توسعه لیبرالی مطرح می‌کند و می‌نویسد: «اگر قدرت اقتصادی به قدرت سیاسی بپیوندد، تمرکز اجتناب ناپذیر می‌شود. به عبارت دیگر، اگر قدرت اقتصادی از قدرت سیاسی تفکیک شود، قدرت سیاسی تحت نظارت قرار می‌گیرد. این جملات از میلیون فریدمن است.» او در ادامه خاطر‌نشان می‌کند که: «عصاره بحث بر این اصل مهم مبتنی است که آزادی اندیشه و عمل و دوری از خصلت‌های منفی فرهنگ سیاسی در گرو توسعه و ثروت خصوصی است.» استاد مؤسسه پرشس بارشمردن کره جنوبی و مالزی به عنوان دو الگوی موفق توسعه و ضرورت تقلید جمهوری اسلامی ایران از این دو کشور می‌نویسد: «در دهه ۱۹۶۰ در مالزی و کره جنوبی، مقرر کردن قوانین حامی خصوصی سازی و تشویق به سرمایه گذاری به ترتیبی در این کشورها انجامید که در نهایت دولت را تابع بخش خصوصی کرد. هم اکنون، دولت کره جنوبی سیاست‌هایی را پیگیری می‌کند که به نفع بخش خصوصی است، همان طور که در مسطحی گسترده‌تر و با غلظتی بیشتر و پیامدهای قابل توجه‌تر، حزب کمونیست چین این رویکرد را انتخاب کرده است.» این دفاع مهم قد از اقتصاد لیبرال در حالی تلقفه زبان سریع‌القلم شده است که در اثر اعمال سیاست‌های نولیبرالی، قاطبه مردم جهان به سیه روزی گرفتار آمده‌اند. در منطق نولیبرالیستی، هرگونه رفتار اخلاقی و ایثار گرانه، نفی می‌شود و همه امور و وجوه زندگی بشر به ساخت محاسبه و منطق هزینه و فایده صرف تقلیل می‌یابد.» استاد نولیبرال مؤسسه پرشس به تأسی کسانى چون هایک و فریدمن، آرمانگرایی و ارزش مداری را

اشاره: به دنبال ارسال مطالب دانشجویان عزیز به صفحه دانشگاه، در این شماره تصمیم گرفتیم مقاله «رؤیای عثمانی» به قلم آقای سید حسین موسوی‌فر را منتشر کنیم. آقای موسوی‌فر دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل دانشگاه شهید بهشتی است که در ادامه مقاله ایشان تقدیم حضور تان می‌گردد؛ گفتنی است رایانامه صفحه دانشگاه به نشانی Daneshgah@kayhan.ir پذیرای مطالب کلیه دانشجویان گرامی می‌باشد.

چند سالی است که ترکیه هويت خویش را با وقایع خاورمیانه و بیداری اسلامی گره زده است. این موضوع سبب شده است که ترکیه نقش فعالی در کشورهای پیا خاسته ی اسلامی در جریان بیداری اسلامی ایفا نماید. اما ریشه ی چرخش استراتژیک و منطقه ای ترکیه کجاست؟

شکی نیست که حزب اسلام گرای عدالت و توسعه که مدتی است از دل ترکیه ی لائیک سر برآورده است، توانسته با حذف رقیبان داخلی و منزوی نمودن امرای ارتش ترکیه و نقش پر رنگی در استمرار لائیک ماندن ترکیه و جلوگیری از ورود اسلام گرایان یا به عبارتی نعثمانی ها به جرگه ی قدرت داشته اند، با کسب اکثریت پارلمان به قدرت برسد.

این حزب اساسا دارای دو صاحب نظر فکری است که در کنار سیاسی اندیشانی چون عبدالله گل و رجب طیب اردوغان فعالیت گسترده ای در پیشبرد اهداف حزب دارند: فتح الله گولن و احمد داوود اغلو؛ در این بین گولن صرفا ایدئولوگی مذهبی شناخته شده است، در حالی که اوغلو ایدئولوگی مذهبی با تفکرات ملی گرایانه و اساسا آمیخته با سیاست است.

احمد داوود اوغلو وزیر امور خارجه کنونی ترکیه، فردی است که در سال ۲۰۰۱ میلادی یعنی زمانی که در مقام یک منتفکر صرف حزبی به شمار می آمد، مبادرت به تحریر کتابی با عنوان «عمق راهبردی» نمود که در خصوص وضعیت ترکیه در عرصه ی بین المللی و به ویژه خاورمیانه است. وی در این کتاب به مباحثی از جمله، استفاده از تاریخ ترکیه در جهت ایجاد اقتدار این کشور در صحنه ی بین المللی، جمهوریت جدید که ناشی از تفکرات ملی-مذهبی اوست، استراتژی نفوذ و نظریه ی مثلث راهبردی و برخی مباحث دیگر پرداخته است.

نوع دیدگاه اوغلو در سال ۲۰۰۱ تا حد زیادی با سیاست خارجی کنونی ترکیه در منطقه و کشورهاى متأثر از بیداری اسلامی دیده می‌شود. در تحلیل دقیق تر ما، به سوال مطرح شده بر می گردیم و ریشه این چرخش را با توجه به آرا و نظرات و رویه ی دولت ترکیه در سیاست خارجی که توسط احمد داوود اوغلو راهبری می شود، واکاوی می کنیم.

اوغلو با بازگشت به اندیشه ها و اقتدار سیاسی- مذهبی امپراتوری عثمانی که توانسته بود حاکمیتی مستقر و یکدست در قالب خلافت اسلامی در مناطق شمال آفریقا، خاورمیانه و شرق اروپا بنا نهد را با واقعیات سیاسی موجود پیوند زده و برای بهره برداری از تاریخ به نفع اقتدار سیاسی ترکیه ی امروزی محملی فراهم نماید. در همین راستاست که به گفته ی برخی، پروژه

## دانشگاه

Daneshgah@Kayhannews.ir

نگاهی به استراتژی ترکیه در کتاب «عمق راهبردی»

# رؤیای عثمانی



**رهبران ترکیه به خوبی توانسته‌اند از نفوذ نظامی عثمانی به نفوذ استراتژیک ترکیه چرخش کنند. این موضوع با ژست تبلیغاتی اردوغان در اجلاس داووس ۲۰۰۹ به نفع غزه در برابر متحد استراتژیکش، اسرائیل شروع وتا دخالت لجستیکی و امنیتی-اطلاعاتی تروریست ها در سوریه و عراق ادامه دارد؛ آموزش تروریست‌ها در خاک ترکیه علیه سوریه و سفر سوال برانگیز اوغلو به شمال عراق بدون اطلاع بغداد در کنار بی توجهی به موضوع بحرین، همه و همه حاکی از این قضیه است که ترکیه ای جاه طلب و خواستار الگوشدن و سهم خواه در منطقه در راه است!**

احیای عثمانی نه به عنوان یک برنامه ی مذهبی که برنامه ای سیاسی کلید می خورد.

وی تمام تلاش خود را نموده است تا میان تفکرات مذهبی اش که ناشی از تسلط افکار رجعت آمیز نگاه به عثمانی است و جمهوریت رژیم حاکم بر ترکیه سازش برقرار کرده و بتواند توازنی هرچند تئوریک میان عقاید دینی و رژیم سیاسی موجود در جهت ارتقا سیاسی- امنیتی ترکیه در منطقه حساس خاورمیانه برقرار کند. در دیدگاه اوغلو و امثال وی، توجه به خلافت عثمانی فقط در جهت همگرایی ملی و کسب وجهه بین المللی برای ترکیه است و نه صرفا نوع رژیم با دیدگاه مذهبی. در ادامه اوغلو در کتابش تحلیل علمی ای را مطرح کرده است که می توان عمق تحولات کنونی منطقه و تحکرات ترکیه در بیداری اسلامی را از آن بازشناخت. این تحلیل علمی «استراتژی نفوذ» نام دارد. داوود اوغلو با طرح مسائل تاریخی و الهام از آن در جهت اقتدار

خارجی ترکیه به طور تلویحی از اشتیاق خود و هم فکرائش (نعثمانی ها) در بازگشت به سرزمین‌های قبل از فروپاشی عثمانی و ایجاد حداکثر ظرفیت سیاسی-جغرافیایی در مناطق خاورمیانه و شمال آفریقا پرده برداشته است. ساده لوحانه خواهد بود اگر تصور شود که ترکیه در پی کشورگشایی است؛ زیرا ترکیه مشتاق به ارتقای جایگاه جهانی و منطقه ای و تاثیر گذار، هرگز در بی تهاجم نظامی و امثالهم تا سر حد امکان نخواهد بود. بهترین وسیله در تامین اهداف ترکیه در منطقه و جهان از سناله ی فلسطین آغاز و در قالب موج سواری بر امواج بیداری اسلامی ارزیابی می گردد.

رهبران ترکیه به خوبی توانسته اند از نفوذ نظامی عثمانی به نفوذ استراتژیک ترکیه چرخش کنند. این موضوع با ژست تبلیغاتی اردوغان در اجلاس داووس ۲۰۰۹ به نفع غزه در برابر متحد استراتژیکش، اسرائیل شروع وتا دخالت لجستیکی و امنیتی-اطلاعاتی ایران کشوری اسلامی است که علی رغم شیعه

است که می‌توان آن را یک پدیده امنیتی-سیاسی تلقی کرد.» او در جای دیگری با تحریف و جعل واقعیات جامعه می‌نویسد: «در سال ۱۳۵۶، تجارت ایران حدود سه درصد تجارت بین‌المللی بود و هم اکنون به دو دهم درصد رسیده است و با روند فزنی در سه سال آینده به کمتر از یک دهم درصد خواهد رسید.» سریع‌القلم که از مقاومت ایران در برابر زیاده خواهی‌های شرکت‌های فرا ملیتی ناخشنود است در اظهاراتی به دور از حقیقت می‌نویسد: «جایگاه اقتصادی بخش خصوصی در مراکز قدرت ایران بسیار محدود است. در کشورهایی مانند آمریکا، ژاپن و آلمان، حاکمیت و بخش خصوصی دو دایره‌ای هستند که کاملا در داخل یکدیگرند؛ در روسیه، هند، برزیل و چین، دو دایره متداخل را تشکیل می‌دهند اما در ایران، حوزه بخش خصوصی، حوزه قدرت و حاکمیت دو دایره مجزا هستند.»<sup>۱۸</sup> اگر این اظهارات سریع‌القلم را در کنار اظهارات کسانى چون محمد طبیبیان-اقتصاددان طرفدار اصلاح طلبان- و همچنین سخنان حسین مرعشی که حزب کارگزاران سازندگی را یک حزب لیبرال دمکرات معرفی کرد قرار دهیم به وضوح تقاطع و هم‌پوشانی اظهارات و اقدامات فتنه‌گران و بازوی رسانه‌ای و پژوهشی این جریان را در کواخیم یافت. سید محمد خاتمی نیز به عنوان لیدر جریان اصلاح طلبی بارها در مدح جامعه مدنی و گسست ازیمانی دینی داد سخن سر می‌دهد. او در مراسم وداعش با ارتش در دوران سازندگی این سخن را به میان می‌آورد که: «انقلاب ما نیازمند اندیشه‌های دینی متناسب با مقتضیات زمان و نیازهای اساسی انسان روزگارماست و عالمان روشن ضمیر باید شجاعت شکستن قالب‌های تنگ عادت‌های ذهنی که رنگ تقدس یافته و مطلق شده را داشته باشند.»<sup>۱۹</sup> این اظهارات سید محمد خاتمی شباهت قریبی با مکتوبات و سخنرانی‌های محمود سریع‌القلم دارد. بعد از وقوع فتنه ۸۸ ، درجسه دادگاه مهمنیم کودتای محملی، معاون دادستان عمومی و انقلاب تهران در خصوص ارتباط احزاب و جریانات داخلی با طراحان کودتای محملی در خارج از کشور گفت: «در داخل ایران نیز افرادی که به حزب کارگزاران سازندگی نزدیک هستند با مؤسسه بوفر همکاری دارند. به طور نمونه عطربانفر در هرمله یا روزنامه‌های که کار می‌کند از عباس میلانی تحت پوشش یک تاریخ نگار مصاحبه می‌گیرد. اهمیت عباس میلانی برای سیا از رضا پهلوی هم بیشتراست. زیرا او با اصلاح‌طلبان رابطه خوبی دارد وحتی تمامی هزینه‌های مالی اکبر گنجی را تامین می‌کند.»<sup>۲۰</sup> حال با توجه به اظهارات معاون دادستان عمومی و انقلاب تهران به راحتی می‌توان به این نکته پی برد که چرا کسانى چون سریع‌القلم مورد توجه نشریات زنجیره‌ای -بخوانید فتنه گر- قرار می‌گیرد. معاون دادستان عمومی و انقلاب تهران در ادامه کیفر خواست علیه مهمنیم کودتای محملی می‌فرزاید: «افراد دیگری مانند محمود سریع‌القلم، ناصرهادیان و هادی سمتی با تفکرات خاصی شروع به تئوری سازی در زمینه تاسیس منافع آمریکا در ایران کردند. آنها موضوعاتی مانند لژری اتمی و موشکی، حمایت از لبنان و فلسطین را آرام و آرام مورد هجوم قرار می‌دادند. این تئوری‌ها در مراکز تحقیقاتی مختلفی در دولت اصلاحات پرداخته شد و در مطبوعات به صورت گسترده در جامعه پخش می‌شد.»<sup>۲۱</sup>

سریع‌القلم در تحقیقات و تتبعات خویش که نوعی رونویسی از روی دست فیلسوفان دست چندم غربی محسوب می‌شود، می‌نویسد: «آزادی اندیشه و عمل و دوری از خصلت‌های منفی فرهنگ سیاسی در گرو توسعه و ثروت خصوصی است. آزادی به معنی حق انتخاب‌های متفاوت در نحوه زندگی کردن، اظهار نظر و تحلیل مسائل عمومی و ملی و تعامل داخلی و بین المللی است.»<sup>۲۲</sup> استاد سکولار دانشگاه شهید بهشتی، از محقق به نام «آیان برمر» اسسم می‌برد که بر اهمیت گسترش اقتصاد آزاد و ارتباط آن با توسعه سیاسی تأکید می‌ورزد. مفروض برمر این است که ثبات کشوری‌های مانند ژاپن، سوئد و آمریکا بر این قیود و شرایط آن، محترم شمرده شده و جایز است. دلیل به رسمیت شناختن مالکیت خصوصی توسط دین مبین اسلام، فطرت انسانها است. انسانها اصولا آزاد و مختار خلق شده‌اند. البته اسلام براساس همان گرایش فطری، قائل به آزادی مطلق مسورت کرده و با نظر آنها امور مختلف را تمسکیت کند.»<sup>۲۳</sup> سریع‌القلم در این بخش از نوشته خویش عملاً فتوای سربسردگی و وابستگی کشور به اجنبی را صادر می‌کند و ابایی هم از گفتن آن ندارد. خدشده و ایراد بنیادین از راه این استاد لیبرال و فربگری مؤسسه پرشس این است که جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک نظام سیاسی مستقل، عمده همت خود را صرف راهبرد حفظ محوری کرده است و از این جنبه

صفحه ۸
چهارشنبه ۱۲ تیر ۱۳۹۲
۲۵شعبان ۱۴۳۴ - شماره ۲۵۳۲

## دانشگاه در جبهه- ۳۲



## دانشجوی شهید غلامرضا حطّم

غلامرضا حطّم در سال ۱۳۴۷ در شهرستان دزفول دیده به جهان گشود. دوره ابتدایی و متوسطه را با موفقیت سپری کرد و با شرکت در کنکور دانشگاه امام حسین (ع) موفق به قبولی در آن دانشگاه شد. وی شرکت در جبهه راسنولیتی غلیم می دانست، لذا دانشگاه راها کردوباره در مناطق عملیاتی حضور پیدا کرد.

او همزمان با عملیات والفجر ۱۰ به گردان حماسه سناز بلال لشکر ولی عصر پیوست و سرانجام در فروردین ماه ۱۳۶۷ در کردستان، هدف گلوله کفار یعنی قرار گرفت و به شهادت رسید.

در وصیت نامه این شهید آمده است: «ای معبود من، ازرویم این است که در دنیا زیارت حسین ابن علی(ع) و در آخرت شفاعت امام حسین(ع) را نصمیم گردانم... پروردگارا امام تان را تا انقلاب حضرت ولی عصر(عج) حفظ بگردان و امت امام را توفیق پیروی از امام عطا بفرما...» او خطاب به دوستان خود می گوید: « نصیحت برادر کوچکتان را عمل کنید؛ همیشه بیاد خدا باشید و پیرو خط امام. مسجد را ترک نکنید و جلسات قرآن را همیشه بر گزار کنید.»

بودن، در تمام مسائل روز جهان اسلام و منطقه دارای دکترین بوده و وجود آن غیرقابل انکار است. از غزه گرفته تا بحرین و سوریه و عراق و حتی کویت و افغانستان عرصه ای سفوذ عقیدتی و استراتژیک ایران است. بنابراین، علی رغم آنچه که اوغلو در کتابش در سال ۲۰۰۱ از آن با عنوان مثلث راهبردی یاد کرده است، مصر بعد از مبارک و ایران تحت فشار بین المللی هم در تصورات ترکیه قابل حذف به شمار آمده اند. تقویت این توهم از اوضاع اسفناک این روزهای مصر و تشدید فشارهای نامشروع بر ایران و متحدانش مانند عراق در منطقه قابل درک است.

پربوری نیست اگر اذعان داشت که ترکیه امروز با سرخوردگی از پیوستن به اتحادیه حذف به فکر حوزه ای تازه برای کسب هویت بین المللی و جدید خویش است. بنابراین برای نیل به این هدف استراتژیک ابتدا می بایست برای بقای خود در معادلات و نقش آفرینی، بیشتر از آنکه به توسعه ی حوزه ی نفوذ خود بپندیشند، در صدد حذف حوزه ی نفوذ رقیب منطقه ای خود، ایران برآید. تنها استقرار موشک های پاتریوت در مرزهای ایران شادمان بر این مدعاست که ترکیه در سوریه، عراق، غزه و...به دنبال چه می گردد.

امر مبتنی است که آنها از قرن گذشته به این سو، عمقاً در نیروهای جهانی ادغام شده‌اند. در این کشورها، نزاع‌های سیاسی از طریق نهادهایی که از یکدیگر استقلال دارند، حل و فصل می‌شود. «<sup>۲۴</sup> شیفتگی و دلدادگی سریع‌القلم به دولت آمریکا نمود و جلوه دیگری پیدا می‌کند آنجایی که او می‌نویسد: «مایکل مور، کارگردان آمریکایی، به دلیل برخورداری از فضا و ضمانت قانونی توانست علیه سیاست‌های بوش فیلمی بسازد و مبنای فکری و علمی او را ابطال کند و میلیون‌ها نفر نه تنها در آمریکا بلکه در سراسر جهان، نقادى‌های یک کارگردان از رئیس جمهور را بشنوند. در همین چارچوب، فشارها و مطالعات مستقل سنای آمریکا بود که دولت بوش را مجبورکرد در روش‌ها و سیاست‌های اعمال شده در زندان گوانتانامو تجدید نظرکند. به این ترتیب، فضای غیر دولتی مانع یک جانبه گرایی دولت‌ها می‌شود. یکی از دلایل اصلی اینکه مایکل مور می‌تواند در آمریکا این کار را انجام دهد ولی کارگردان روسی، کوبایى با اهل کره شمالی، توپ چنین کاری را ندارد، استقلال اقتصادی جامعه و اقدام از نهاد دولت در آمریکاست.»<sup>۲۵</sup> حال سؤالی که به ذهن خطور می‌کند این است که چرا با وجود اذعان صریح سریع‌القلم به دلدادگی خویش به افکار سرمایه‌داری عقب افتاده غربی هنوز هم که هنوز هست آثار و نوشته‌های او منتشر می‌شود و اقدام جدی در خصوص برخورد با او از سوی مراجع ذی صلاح صورت نگرفته است.

- ✱ **استاد علوم سیاسی دانشگاه اسفهان**
- ۱ سریع‌القلم،محمود:،ویکی پدیا فارسی
- ۲ پیشین،ص ۱۳۰
- ۳ پیشین،صص ۱۳۰-۱۲۶
- ۴ سریع‌القلم،محمود،عقلانیت و آینده توسعه یافتگی،تهران:مرکز مطالعات استراتژیک،۱۳۸۱،ص ۵۲
- ۵ سریع‌القلم،محمود،فرهنگ سیاسی ایران،تهران: مرکز مطالعات استراتژیک،۱۳۸۱،ص ۱۷۵
- ۶ پیشین،ص ۱۷۷
- ۷ پیشین،ص ۱۷۸
- ۸ نولیبرالیسم،ایدئولوژی سرمایه داری دوران پست مدرن،ماهنامه فرهنگ عمومی،مهریوان ۱۳۹۰،شماره ۵، پنجم،ص ۱۳
- ۹ پیشین
- ۱۰ سریع‌القلم،محمود،ایران وجهانی شدن،چالش‌ها و راه‌حل ماه‌تهران:مرکز تحقیقات استراتژیک،۱۳۸۴،ص ۱۰۰
- ۱۱ پیشین،ص ۱۰۵
- ۱۲ آژینی،محسن،اسلام واقتصاداسلامی،تهران:انتشارات کیهان،۱۳۷۴،ص ۱۵۷
- ۱۳ سریع‌القلم،محمود،ایران وجهانی شدن،چالش‌ها و راه‌حل ماه‌تهران:مرکز تحقیقات استراتژیک،۱۳۸۴،ص ۱۱۰
- ۱۴ پیشین،ص ۱۱۴
- ۱۵ پیشین،ص ۱۱۶
- ۱۶ سخنرانی خداحافظی سیدمحمدخاتمی،مجله کیان ،شماره ۸صص ۴۶-۴۵
- ۱۷ جلسه دادگاه مهمنیم کودتای محملی(۱)ارتباط گسترده حزب کارگزاران باکودتای محملی در ایران،از: www.rajanews.com/prinfriednews.asp?aid=۳۳۴۸۱
- ۱۸ پیشین
- ۱۹ سریع‌القلم،محمود،فرهنگ سیاسی ایران،تهران،پژوهشگاه مطالعات فرهنگی واجتماعی،ص ۱۷۷
- ۲۰ پیشین،ص ۱۷۹
- ۲۱ پیشین،ص ۱۸۲